

Arizona program a Kőbányai Kada Mihály Általános Iskolában

Előzmények

Egyre többször beszélünk azokról a rendetlenkedő gyerekekről, akik számos esetben tönkre teszik a tanórákat viselkedésükkel, egymás és a tanár provokálásával, beszólásokkal, beszélgetéssel, és nem zavartatják magukat. Ezek a tanulók nemcsak a tanároknak okoznak problémát, akik nem tudják rendesen megtartani az órát, de a tanulni vágyó diákokat is akadályozzák abban, hogy figyelni tudjanak. Továbbá az osztály légkörét is negatívan befolyásolják, hiszen más (maguk) irányába terelik a figyelmet, ahelyett, hogy a tanárra és a tananyagra figyelnének. Ettől a helyzettől a tanár és az osztály többi, tanulni vágyó tanulója egyaránt szenved.

A pedagógusok feladata, hogy a szabályokat betartó és tanulni, figyelni vágyó diákokat megvédjék a tanórát zavaró, fegyelmezetlenül viselkedő tanulóktól. Azonban a tanárok általánosan elvárható és a legtöbb esetben alkalmazott reakálási módjai - a helyzet tisztázása, figyelmeztetések, büntetéssel fenyegetés és büntetés, beírások stb. - egyre kevésbé vezetnek célra.

Az Arizona Program ezt a problémát próbálja orvosolni, hiszen célja a tanárok számára a zavartalan tanítás, a tanulóknak a zavarásmentes, nyugodt tanóra biztosítása, valamint a felelősségteljes gondolkodás kialakítása a tanulóknak.

A program

Edward E. Ford vezette be 1994-ben egy phoenixi iskolában, Arizonában (innen az elnevezés). Sikere miatt széles körben elterjedt.

A program nem a büntetésre, sokkal inkább a tanulók saját felelősségére épül. Megtanulják, hogy a cselekedeteiknek következménye van, mindenkinek saját magának kell dönteni, és a döntéséért ő maga felelős. A kölcsönös tisztelet az alapja a tanár és diák együttműködésének.

A program 3 alapvető jogot és kötelességet nevez meg, amelyek tanárra és diákra egyaránt vonatkoznak:

- **Minden diáknak joga van a zavartalan tanuláshoz;**
- **Minden tanárnak joga van a zavartalan tanításhoz;**
- **Mindenkinek tisztelnie kell mások jogait.**

Ezek az alapelvek kifüggesztésre kerülnek minden osztályteremben és minden más olyan teremben, hol oktatás folyik (pl. könyvtár, tornaterem). Aki a fenti elvek ellen vét, és nem akar, vagy nem tud viselkedésén változtatni, lehetőséget kap arra, hogy az órát elhagyja és az Arizona szobába távozzon.

Mi az Arizona szoba? Egy olyan terem, ahol mindig tartózkodik egy felügyeletet ellátó tanár, aki nyugodtan, higgadtan fogadja az odaérkező gyereket (gyerekeket). A 3 alapelv itt is látható a falon.

A tanterem elhagyásának módja

A tanárnak kötelessége, hogy gondoskodjon a szabályok betartásáról. Ha egy tanár azon a véleményen van, hogy egy tanuló hátráltatja őt a tanításában, vagy a többi diákot zavarja a tanulásban, kérdéseket tesz fel a rendetlenkedő diáknak. Először megkéri a rendetlenkedő diákot, hogy hasonlítsa össze, viselkedése megegyezik-e az osztályszabályokkal vagy sem.

A következőkben azt kérdezi meg a tanulótól, milyen következményeket von maga után a szabályok be nem tartása. Tud-e, akar-e tovább dolgozni az osztály többi tagjával. Ha a válasz igen, a diák marad a tanteremben, és ezután tartózkodhat az óra további zavarásától. Ha a válasz nem, a diák dönthet úgy, hogy elhagyja az osztálytermet, és az Arizona szobába megy. A lényeg a saját egyéni döntésen van! Ha marad, és újra zavarja az órát, már nincs lehetősége a választásra, ki kell mennie az Arizona szobába, hiszen tudatosan döntött a szabályok ellen. Ekkor a nevelő az ún. „*Távozási lap*” c. űrlapot kitölti, a tanuló elhagyja az órát és köteles a legrövidebb úton az *Arizona szobába* menni.

Természetesen nincs szabály arra, hogy mi minősül az óra zavarásának, azt mindig a tanár dönti el. Ha többen rendetlenkednek, egyszerre csak egy tanuló mehet ki, de egy óráról több tanuló is távozhat. A tanár nem fogadhatja el, hogy a tanuló úgy döntsön, hogy a teremben marad, és zavarja az órát. Ha a diák úgy dönt, hogy elhagyja az osztálytermet, az Arizona szobába kell mennie.

Fontos további szabályok

Az Arizona szobába való tartózkodásról a szülők minden esetben értesítést kapnak.

Az óra utolsó tíz percéről nem lehet a tanulót kiküldeni.

A tanuló, aki a tanóra alatt az Arizona szobába távozott, nem hiányzó, csak az adott szituációból lett kiemelve, ezért a tananyag pótlása a saját felelőssége, felelésnél, dolgozatnál nem hivatkozhat az Arizona szobában való tartózkodásra. Akár már a következő órán számon kérhető tőle a tananyag. A távozása nem mentesíti a következő órai esetleges felelés vagy dolgozatírás alól.

Ha dolgozatírás közben hagyja el az osztálytermet, azt az érdemjegyet kapja, amit a távozás időpontjáig elért. Erről a szülőt értesíteni kell!

Az Arizona szobába távozó tanuló döntéséért nem kaphat büntetést.

Az Arizona szobát látogató gyermek köteles egy beszélgetés erejéig megkeresni azt a nevelőt, akinek az óráját elhagyta.

Óraközi szünetben nincs nyitva a szoba!

Amennyiben a kiküldött tanuló megtagadja az Arizona szobába való távozást, vagy a terem elhagyása után „nem érkezik meg” az Arizona szobába, akkor az iskolai Házirendben szereplő fegyelmi fokozatokat kapja meg.

Érkezés és munka az Arizona szobába

A tanuló kopogtatás, illendő köszönés után lép be az Arizona szobába. Átadja az osztályból hozott lapot, majd a teremben felügyelő nevelőtől kap egy másikat, a „*A tanóráról történő távozásom előzményei, körülményei és következményei lap*” címűt. Ez egy tervkészítő lap, amely segítségével átgondolhatja, melyik szabályt sértette meg, milyen következményei vannak magára és társaira nézve

a magatartásának. A következő lépésben tervet készít arra vonatkozóan, hogyan tudná a jövőben az ilyen viselkedést elkerülni. Közben segítséget kérhet a pedagógustól, de önállóan is dolgozhat.

Talán az egyik legtöbb gondot okozó kérdés a Mi az oka, hogy így viselkedtem? Természetesen a „Nem tudom” válaszokat nem fogadhatjuk el, hiszen a cél, hogy felelősséggel gondolja végig tetteit és annak következményeit. A tervkészítés fontos pontja a segítségkérés, minden esetben olyan felnőttet kell, hogy megnevezzen, akiben megbízik. Ez lehet osztályfőnök, vagy bárki a tantestület tagjai közül. Mindig az Arizona szobában ügyeletet tartó tanár feladata, hogy szóljon annak a kollégának, akit segítőként jelölt meg a diák.

Ha az Arizona szobában több diák tartózkodik egyszerre, egymással nem beszélhetnek, csak az ügyeletes nevelővel.

Ha végzett a lap kitöltésével, megmutatja válaszait az Arizona szoba felügyelőjének, aki – ha valamelyik válasszal nem ért egyet – újabb gondolkodásra kérheti a tanulót. Ha megtörtént a nyomtatvány válaszainak elfogadása, a gyerek eldöntheti, hogy vissza akar-e térni az osztályba. Ha igen, a felügyelő nevelő kitölti a „*Távozási lap alján lévő (visszaérkezés igazolása) részt*”, és a diák elhagyja az Arizona szobát. Szó nélkül bemegy az osztályterembe, leteszi a hozott lapot a tanári asztalra, és csendben leül a helyére, bekapcsolódik a munkába.

Ha nem akar visszatérni az osztályba a tanuló, a tanóra végéig az Arizona szobában maradhat.

Segítő beszélgetések

Ha egy tanuló **3** alkalommal volt az Arizona szobában, segítő beszélgetésre hívjuk. Ezen a beszélgetésen részt vesz a diák, osztályfőnöke és egy, a tanuló által választott pedagógus.

5 alkalom után a tanuló szülője, az intézmény vezetője, a tanuló osztályfőnöke, az iskola pszichológusa és a tanuló vesz részt a beszélgetésen.

10 alkalom után a *Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat* felé jelezzük a problémát, és közös beszélgetésre is sor kerül ismét.

Amennyiben az **5.** alkalom után a szülővel nem tudjuk felvenni a kapcsolatot, a problémákat mindenképpen jelezzük *Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatnak*.

A beszélgetésekről minden esetben jegyzőkönyv készül, amelyeket a beszélgetés résztvevői aláírásukkal hitelesítenek.